

Het Grote Prinsjesdag College

Herman Pleij

 MONTESQUIEU INSTITUTE
VAN WETENSCHAP NAAR SAMENLEVING

 **NIEUWS
POORT**

**HAAGSCH
COLLEGE
MAGAZINE**

Beste bezoeker van het Haagsch College

Fijn dat u naar het Haagsch College van Herman Pleij bent gekomen.

Op de avond voor Prinsjesdag spreekt Herman Pleij over de rol van Prinsjesdag in onze samenleving, hoe deze dag in de loop van de jaren veranderd is en wat Prinsjesdag betekent voor de politiek.

Herman Pleij is cultuurhistoricus en emeritus hoogleraar Historische Nederlandse Letterkunde. Hij schuift regelmatig aan op tv bij o.a. DWDD en Pauw.

Inhoudelijke goodiebag

Als dank voor uwkomst bieden we u in samenwerking met het Montesquieu Instituut en Repro van der Kamp deze inhoudelijke goodiebag aan.

U vindt hierin interessante artikelen van Europa Nu, partner van het Montesquieu Instituut.

Ook blikken we met een aantal foto's kort terug op het Haagsch College van Alexander Rinnooy Kan over de macht van den Haag en de eerste masterclass van de Haagsche Nieuws Academie, een gezamenlijk initiatief van het Haagsch College met de Campus Den Haag - Universiteit Leiden.

Agenda Haagsch College

De Haagsch Colleges die u alvast in uw agenda kunt zetten:

- Het 'Vredes college' van Commandant der Strijdkrachten Tom Middendorp op 18 september;

Op de openingsavond van het ONE Festival geeft Tom Middendorp, de Commandant der Strijdkrachten, het Haagsch VredesCollege over wat de Nederlandse krijgsmacht momenteel in de wereld doet. In welke landen is ons leger actief en wat wordt er bereikt?

- 'Het Grote Rusland college' van Olaf Koens op 28 september;

Olaf Koens, journalist van het jaar 2014, geeft maandag 28 september het Grote Rusland College. Hierin verteld hij over het land dat volop in beweging is.

- De masterclass 'Geopolitiek' van Rob de Wijk op 12, 26 oktober en 2 november;

Na het grote succes van de eerste HNA-masterclass, terrorisme, is er in het najaar met een tweede masterclass: Drie avonden over de internationale strijd om de macht o.l.v Rob de Wijk.

- 'Het Haagsch Hersencollege' van Erik Scherder op 9 november.

In zijn Haagsch College gaat hoogleraar neuropsychologie en bewegingswetenschappen Erik Scherder in op de werking van ons brein en het belang van lichaamsbeweging voor onze hersenen.

Houdt onze website www.haagschcollege.nl in de gaten voor de komende colleges. We hopen u de volgende keer weer te begroeten.

De initiatiefnemers van het Haagsch College, Freek Ewals en Vincent Rietbergen.

Prinsjesdag

Door de redactie van Parlement & Politiek,
partner van het Montesquieu Instituut

De derde dinsdag van september is het Prinsjesdag. De koning rijdt op die dag in de Gouden Koets naar het Binnenhof en leest in de Ridderzaal de troonrede voor. In de troonrede staan de plannen van de regering voor het komende jaar.

Later op de dag gaat de minister van Financiën naar de Tweede Kamer. Daar overhandigt hij de Miljoenennota en de Rijksbegroting voor het volgend jaar aan de voorzitter van de Tweede Kamer. In de Miljoenennota en de Rijksbegroting staat hoe de regering aan het geld denkt te komen om de voorgenomen plannen uit te voeren en hoeveel geld voor elk plan beschikbaar is.

In de week na Prinsjesdag debatteert de Tweede Kamer tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen met de minister-president over de belangrijkste onderwerpen. De politieke partijen in de Kamer zeggen dan waar ze het mee eens zijn of doen zelf andere voorstellen.

Gouden koets

Geschiedenis van Prinsjesdag

Prinsjesdag, met de pracht en praal van de Gouden Koets, is niet meer weg te denken uit het politieke leven en ook 'de derde dinsdag van september' is een algemeen ingeburgerd begrip. Maar toch is de traditie van 'de derde dinsdag' niet eens zo oud. In de 19e eeuw werd Prinsjesdag lange tijd in oktober gehouden. De Gouden Koets kwam er pas in 1903 en werd nadien niet altijd gebruikt. Bovendien veranderde in de loop van de tijd het karakter van de plechtigheid.

De naam

De naam 'Prinsjesdag' stamt al uit de achttiende eeuw. Het komt van de viering van verjaardagen van leden van de

stadhouderlijke familie, waarbij prinsjes slaat op kinderen van Oranjegezinden die zich bij die gelegenheid feestelijk uitdosten. Dat de naam komt van de tocht van Koning Willem I naar het Binnenhof, waarbij hij te paard vergezeld werd door zijn zoons, is onjuist. Pas in de tweede helft van de negentiende eeuw werd de naam gebruikt voor de feestelijke opening van de zitting van de Staten-Generaal.

Wat is de troonrede nu eigenlijk?

In 1983 werd een sinds 1814 bestaande praktijk grondwettelijk vastgelegd. Die praktijk ontwikkelde zich in de loop der jaren. Na 1945 was sprake van een geheel andere troonrede dan bijvoorbeeld in 1830 of 1910.

Maar wat nu precies onder 'een uiteenzetting van het door de regering te voeren beleid' valt is onduidelijk: het kan een opsomming van beleidsvoornemens zijn - al dan niet voorzien van een toelichting - maar het kan net zo goed gaan om een beschrijving van de 'staat van het land'. Lengte, inhoud, strekking: het is allemaal aan het kabinet om dat te bepalen, zolang het maar over 'het regeringsbeleid' gaat.

Waar werd de troonrede voorgelezen?

De eerste Prinsjesdag voltrok zich in 1814, in de Trêveszaal in Den Haag. Na de samenvoeging met België in 1815, die tot verdubbeling van het aantal Tweede Kamerleden leidde en tot instelling van een Eerste Kamer, was deze zaal echter te klein. Daarom werd de plechtigheid in Den Haag verplaatst naar de toenmalige zaal van de Tweede Kamer, de voormalige balzaal van de stadhouders. Daar stond een troon.

De eerste troonrede in een Verenigde Vergadering van Eerste en Tweede Kamer was op 21 september 1815 in Brussel. Tot 1830 vond de opening overigens afwisselend plaats in Den Haag en Brussel. Na het uitbreken van de Belgische Opstand in 1830 werd hiermee gebroken. Sindsdien is uitsluitend Den Haag plaats van handeling. Vanaf 1904 vindt voorlezing van de Troonrede in de Ridderzaal plaats.

Op welke dag?

Prinsjesdag heeft niet altijd op de derde dinsdag in september plaatsgevonden. Aanvankelijk was de eerste maandag van november gekozen voor de opening van de zitting van het parlement. Tussen 1815 en 1848 werd dat de derde maandag in oktober.

In 1848 werd de begrotingsbehandeling in het parlement veel uitgebreider, omdat de begroting voortaan jaarlijks

werd vastgesteld en de Tweede Kamer het recht van amendement had gekregen. De begrotingsbehandeling moest bovendien voor 1 januari afgerond zijn. Daarom werd Prinsjesdag met een maand vervroegd, naar de derde maandag van september.

In 1887 werd de maandag vervangen door de dinsdag. Dat was het gevolg van aanneming van een amendement-A. Schimmelpenninck van der Oye, om te voorkomen dat Kamerleden op zondag moesten reizen. Overigens kan volgens de Grondwet Prinsjesdag ook op een eerder tijdstip dan september plaatsvinden.

Tot 1945: Korte standaardredes

De troonrede was tot 1945 een korte door de koning voorgelezen rede bij de opening van het vergaderjaar van de Staten-Generaal. Tot 1849 was de koning zelf verantwoordelijk voor de tekst, al werd er vanaf 1843 wel over vergaderd in de ministerraad.

De rede bevatte allerlei algemene (standaard)opmerkingen over de staat van het land. Het ging daarbij bijvoorbeeld over de betrekkingen met het buitenland, eventuele militaire verrichtingen, de toestand in de koloniën en de resultaten van landbouw, nijverheid en handel. Meestal werd tevens iets gezegd over de begroting en over te nemen belastingmaatregelen. In 1822 zei de koning bijvoorbeeld: *De berekening dier uitgaven, welke aan Uwe Vergadering zal worden voorgelegd, is beneden de raming over het loopende jaar, niettegenstaande de rente van de nieuwe schuld, voor buitengewone behoeften gecreëerd, daar in is moeten worden opgenomen. Eene vermindering van opcenten zal dus mogelijk zijn.*

Koningin Wilhelmina, troonrede 1904

Vanaf 1849 werden ook steeds vaker enkele beleidsvoornemens gemeld. Dit gebeurde echter altijd in beknopte zinnen. In 1857 stond in de troonrede bijvoorbeeld:

Ons gevangenis-wezen wordt met ijver onderzocht, ten einde daaromtrent, in verband met de behandeling van het Wetboek van Strafrecht, dat in bewerking is, tot een vast stelsel te kunnen geraken.

En in 1899:

Voordrachten tot regeling van de samenstelling der landmacht en tot nadere wijziging en aanvulling der militiewet zullen U eerlang bereiken.

Begin twintigste eeuw werden vaker en meer van dit soort aankondigingen gedaan. Zo zei de koningin in 1919 onder meer:

Het is noodig aan enkele tijdelijke regelingen, die onder den druk der tijdsomstandigheden ontstaan zijn, een blijvend karakter te geven; daarmede zal eene algeheele herziening dier regelingen gepaard gaan. Zoo zal de Noodboschwet moeten vervangen worden door eene regeling ter voortdurende bescherming van onze bosschen en zal ter vervanging der Binnenscheepenwet, eene wettelijke regeling van het Binnenscheepvaartbedrijf worden voorgesteld.

Troonrede 1915

Steeds beleidsmatiger

In november 1945 (pas toen er weer een volledige Staten-Generaal was) werd een veel langere troonrede voorgelezen dan voorheen. Het kabinet-Schermerhorn vond blijkbaar bij het eerste officiële optreden na de bezetting een uitvoerige uiteenzetting van het kabinetsbeleid wenselijk. Bovendien werd uitgebreid aandacht besteed aan het leed en de opofferingen tijdens de bezetting en bij de gevolgen van de oorlog voor de economie.

Nadien werd ook steeds stilgestaan bij internationale ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld de strijd in Nederlands-Indië, de Korea-oorlog, de Europese samenwerking en dreigende conflicten met het Oostblok.

Veel meer dan voor 1945 werd aandacht geschonken aan de toestand van de economische ontwikkeling en de in te dienen begroting. In 1968 werd bijvoorbeeld door de koningin gezegd:

Uit de macro-economische verkenning die U heden wordt aangeboden, blijkt dat voor de komende jaren in algemene zin een gunstige ontwikkeling mogelijk is. Dit geldt ook voor het werkgelegenheidspeil. Om deze mogelijkheden te verwezenlijken zullen aan het financieel-economische beleid hoge eisen worden gesteld. Een belangrijke voorwaarde is een evenwichtige groei van lonen en andere inkomens.

Later klonken ook vaker algemene uitgangspunten van het regeringsbeleid in de troonrede door. In 1983 liet kabinet de koningin zeggen:

Het kabinet is zich bewust dat sommige daarvan burgers en groepen van burgers zeer pijnlijk treffen door achteruitgang van inkomen, door grote veranderingen in werk- en leefomstandigheden, of door het ontstaan van onzekerheid. Toch wil het kabinet de noodzakelijke ingrepen niet uit de weg gaan.

Er zijn meer voorbeelden van het schetsen van de achtergronden van het kabinetsbeleid. In 1997 werd bijvoorbeeld verontrusting uitgesproken over de ongezonde levensstijl van een toenemend aantal jongeren. In 2003 werden zorgen geuit over de cohesie in onze samenleving en in 2005 werd uitgesproken dat burgers meer betrokken moesten worden bij de Europese samenwerking. Daarmee werd een korte toelichting gegeven op voorgenomen maatregelen.

Aanpassing van de Grondwet

Artikel 65 is in de Grondwet gekomen door aanneming van een wet tot wijziging van de bepalingen in de Grondwet over de werkwijze van de Staten-Generaal. Tot 1983 bepaalde de

Grondwet dat de Staten-Generaal ten minste eenmaal per jaar bijeen moesten komen en dat de gewone zitting op de derde dinsdag in September werd geopend. Daarnaast kon de koning buitengewone zittingen bijeenroepen.

De Staatscommissie-Cals (1976-1971) meende dat het niet logisch was dat de vorst bepaalde wanneer de Staten-Generaal zou bijeenkomen (ook al was dit dan een formaliteit). Bovendien werd het openen en sluiten van de parlementaire zittingen als een achterhaald ritueel beschouwd. De commissie vond wel dat de traditie van Prinsjesdag en het voorlezen van de troonrede gehandhaafd moest blijven en zij stelde voor dit in de Grondwet vast te leggen.

Het kabinet-Den Uyl diende in november 1976 een wetsvoorstel in om de Grondwet overeenkomstig dit advies aan te passen. Het wetsvoorstel werd onder het opvolgende eerste kabinet-Van Agt door minister Wiegel in eerste lezing in Tweede en Eerste Kamer verdedigd.

In het parlement bestond geen bezwaar tegen de wijziging. Wel vroeg de PvdA of het niet beter zou zijn als de minister-president de troonrede, in het bijzijn van de koning(in) zou voorlezen, zodat duidelijk zou zijn dat het om plannen van het kabinet gaat. Het kabinet en een Kamermeerderheid voelde hier echter niet voor.

Het betreffende wetsvoorstel, dat overigens ook enkele andere wijzigingen bevatte, werd in beide Kamers met algemene stemmen aangenomen. Het zelfde gold voor het in 1981 door minister Van Thijn ingediende voorstel in tweede lezing.

Opening van de zitting

Tot 1983 kende de Staten-Generaal gewone en buitengewone zittingen. De gewone zitting begon in het najaar. Als er verkiezingen waren, werd de gewone zitting gesloten, en werd enige tijd later een bijzondere zitting geopend. Een zitting van de Staten-Generaal werd als regel door de Koning geopend in een Verenigde Vergadering van beide Kamers. Sluiting van de zitting geschiedde veelal namens de Koning door de minister van Binnenlandse Zaken.

Dit ritueel van openen en sluiten had feitelijk weinig betekenis en daarom werd het bij de Grondwetswijziging van 1983 afgeschaft. Het instituut 'Prinsjesdag' bleef evenwel bestaan. Men vond de traditie dat het staatshoofd jaarlijks de troonrede voorleest nog wel degelijk waardevol. Daarmee kan de regering aan het begin van het nieuwe

parlementaire vergaderjaar immers haar plannen aan de volksvertegenwoordigers en aan de burgers presenteren. Dit gebeurt tegelijkertijd met het indienen van de begroting voor het komende jaar.

Bede in de Troonrede

In september 1869 eindigde de troonrede met de woorden: Moge het belang des Vaderlands door eendragtig streven krachtig worden bevorderd. Voor het eerst ontbrak toen de bede: het vragen om goddelijke steun ('Hooger Zegen') voor de werkzaamheden van regering en Kamers in het nieuwe parlementaire zittingsjaar. Het kabinet-Van Bosse/Fock verklaarde dat de bede was 'vergeten'. Bij de behandeling van het Adres van Antwoord in beide Kamers werden daar enige kritische opmerkingen over gemaakt, maar verder werd het als een incident beschouwd.

In 1917 herhaalde dit zich enigszins. In dat jaar was er geen troonrede, maar een door minister-president Cort van der Linden voorgelezen openingsrede. Daaraan ontbrak de bede. Cort van der Linden betuigde daarover in de Tweede Kamer zijn spijt.

De discussie over de bede was fundamenteleer toen het kabinet-Den Uyl in 1973 daarvan bewust afzag. Premier Joop den Uyl verklaarde dat de formulering 'Met het uitspreken van de hoop dat wij daartoe de kracht zullen ontvangen' doelbewust was gekozen. Daarmee werd volgens hem (en het kabinet, waarvan ook christendemocraten deel uitmaakten) meer recht gedaan aan opvattingen van zowel christenen als niet-christenen.

Het besluit leidde tot kritiek en teleurstelling in christelijke kring, ook van de regeringsfracties van KVP en ARP. ARP-fractievoorzitter Wim Aantjes vond dat Den Uyl spijt moest betuigen over het besluit en de Raad van Kerken besloot te onderzoeken of er een alternatieve tekst mogelijk was. Bij de algemene beschouwingen citeerde Aantjes de onlangs overleden Mgr. Bluysen, die tegen hem had gezegd: 'Het zal mij, en naar ik vertrouw velen, er [echter] niet van weerhouden te bidden om Gods zegen voor het werk van het kabinet en de volksvertegenwoordiging.'

Vicepremier Dries van Agt verdedigde het besluit door erop te wijzen dat er - volgens hem 'helaas' - veel mensen waren die God niet erkenden. Het besluit beoogde niet God uit het openbare leven te bannen, maar was ingegeven door de gedachte dat er in de bevolking velen waren die zich niet in de bede konden vinden. Hij toonde wel begrip voor de schrikreactie in christelijke kring over het besluit. De bede ontbrak tot en met 1977.

Het opvolgende kabinet-Van Agt/Wiegel koos voor een middenweg tussen wel of geen bede via de zinsnede 'Moge dat werk worden gedaan in het vertrouwen dat velen u [leden van de Staten-Generaal] wijsheid toewensen en om zegen voor u bidden.' Die formulering is, met een kleine aanpassing, nadien gehandhaafd. De laatste zin luidt nu 'en met mij om kracht en Gods zegen voor u bidden.'

De Troonrede

Na zijn rit in de Gouden Koets stapt de koning uit voor de deur van de Ridderzaal op het Binnenhof. Begeleid door een 'commissie van in- en uitgeleide', bestaande uit Eerste en Tweede Kamerleden, gaat hij de Ridderzaal in en leest daar om 13:15 uur de troonrede voor.

Koning Willem-Alexander leest de Troonrede

Nadat de koning de troonrede heeft voorgelezen, roept de voorzitter van de vergadering: 'Leve de koning!'. Dominee Donner, de overovergrootvader van de latere minister Donner, begon daar in 1897 mee, vermoedelijk omdat het de eerste keer was dat de toen nog minderjarige Koningin Wilhelmina bij het voorlezen van de troonrede aanwezig was. Deze hulde (tot 2013 dus 'Leve de koningin!') is daarna een traditie geworden.

De koning trekt zich na de hulde even terug in een kamertje en rijdt dan in de Gouden Koets naar Paleis Noordeinde.

Wie schrijft de troonrede?

De koning leest de troonrede voor omdat hij lid is van de regering, maar hij schrijft hem niet zelf. Dat doen de ministers. Opzet is er een begrijpelijk en aansprekend verhaal van te maken.

Iedere minister levert een tekst aan voor zijn of haar beleidsterrein. De minister-president en zijn ambtenaren op het ministerie van Algemene Zaken schrijven dan een concept-troonrede. Dit concept wordt in de weken voor Prinsjesdag in de wekelijkse vergadering van de ministerraad besproken en op basis daarvan zonodig aangepast.

Het is onbekend in hoeverre de koning invloed heeft op de tekst.

Wie zitten in de Ridderzaal?

In de Ridderzaal zitten de leden van de Eerste en Tweede Kamer. Officieel gebeurt het voorlezen van de troonrede namelijk in een gezamenlijke vergadering van de Eerste en Tweede Kamer. Dit heet de 'Verenigde Vergadering'. Er zijn wel eens enkele Kamerleden die expres wegblijven bij het voorlezen van de troonrede, omdat ze het er principiële niet mee eens zijn dat Nederland een koning heeft en geen president of omdat ze vinden dat de minister-president de troonrede zou moeten voorlezen.

De Verenigde Vergadering op de derde dinsdag van september vormt tegelijkertijd het begin van het nieuwe parlementaire vergaderjaar. De voorzitter van de Eerste Kamer treedt op als voorzitter van deze vergadering.

In de Ridderzaal zitten niet alleen de koning en de Eerste en Tweede Kamerleden. Ook andere leden van de koninklijke familie en natuurlijk de ministers en staatssecretarissen zijn bij de plechtigheid aanwezig. Daarnaast zijn er gasten, zoals leden van de Raad van State en de Algemene Rekenkamer. Er zijn ook enkele plaatsen beschikbaar voor de pers en 'gewone' burgers.

De laatste jaren proberen de aanwezige vrouwelijke politici elkaar te overtreffen in het dragen van opvallende hoeden (en vaak ook met de rest van hun kleding). Jan Pronk baarde ooit als minister van het kabinet-Kok II opzien door voor het oog van de televisiecamera in te dommelen terwijl koningin Beatrix de troonrede voorlas (overigens na terugkomst van een buitenlandse reis).

Hoe rijdt de Gouden Koets?

De koninklijke stoet met de Gouden Koets vertrekt op Prinsjesdag om ongeveer 13:00 uur in optocht vanuit het Haagse paleis Noordeinde via het Lange Voorhout en de Korte Vijverberg naar het Binnenhof.

Rond 14:00 uur keert de koninklijke stoet terug naar het paleis Noordeinde. De koninklijke familie verschijnt daar op het balkon.

*Gouden koets Binnenhof
(Bron: flickr/minister-president Rutte)*

Langs de route van de Gouden Koets, op het Binnenhof en voor het paleis Noordeinde komen ieder jaar weer veel mensen het spektakel bekijken.

De Rijksbegroting en Miljoenennota

Halverwege de middag op Prinsjesdag biedt de minister van Financiën de Rijksbegroting en de Miljoenennota aan in de Tweede Kamer. De minister doet dat door de stukken mee te nemen in een speciaal koffertje.

Op het koffertje staat aan één kant de tekst 'derde dinsdag in september'. Op de andere kant staat 'Je maintiendrai' (Frans voor 'ik zal handhaven'), de lijfspreuk van Nederland. Het koffertje is een geschenk van de Staatsdrukkerij. Het is gemaakt van geitenperkament. Van binnen is het bekleed met blauwe zijde.

*Aanbieden koffertje Tweede Kamer
(Bron: Wikimedia Commons/rijksoverheid)*

Omdat de Rijksbegroting zo groot is dat niet alle stukken in het koffertje passen, zitten er in werkelijkheid maar een paar stukken in. De rest krijgt de Tweede Kamer per post toegestuurd. Minister Zalm heeft een aantal jaren geleden in de Tweede Kamer voor de grap ook wel eens een CD-rom met begrotingen uit het koffertje gehaald.

Minister Lief tinck was in 1946 de eerste die het koffertje gebruikte, maar minister Hofstra schafte dat in 1956 af en nam de stukken gewoon in een aktentas mee. In 1963 herstelde minister Witteveen de traditie in ere en sindsdien nemen alle ministers van Financiën het koffertje op Prinsjesdag mee naar de Tweede Kamer.

Minister Hofstra met aktentas

Dijsselbloem herhaalde bij de aanbieding van de begroting in 2014 de woorden van oud-minister van Financiën Lief tinck: "Een begroting opstellen is geen kunde, maar een kunst. Zonder worsteling, zo leerde hij ons, is de Miljoenennota van weinig waarde."

Alexander Rinnooy Kan

Waar blijft de macht van Den Haag?

*De Macht van Den Haag
College: Alexander Rinnooy Kan
22 juni, Perscentrum Nieuwspoor*

De aanwezigheid van prinsen en prinsessen

Door de redactie van Europa Nu,
partner van het Montesquieu Instituut

Bij de allereerste opening van de Staten-Generaal (die toen nog maar uit één Kamer bestond) op 2 mei 1814 was niet alleen de vorst, Willem I, aanwezig, maar ook diens tweede zoon prins Frederik. De kroonprins, de latere Willem II, was toen afwezig. Later was het gebruikelijk dat zonen (en broers) van de koning de plechtigheid bijwoonden. Dat gold niet voor de echtgenotes van de koning. De prins-gemalen van onze koninginnen waren daarentegen wel meestal aanwezig, evenals de echtgenoten van kinderen van de regerende vorstin.

Onder Willem I en Willem II

Tussen 1815 en 1848 was het gebruikelijk dat zonen en broers van de koning aanwezig waren op Prinsjesdag. Onder Willem I gingen de kroonprins (de Prins van Oranje) en diens broer, prins Frederik, met hun vader mee in een koets. In 1838 voegde zich ook de kleinzoon van Willem I, de latere koning Willem III, bij hen, en nog weer een jaar later zijn tweede kleinzoon, prins Alexander.

Koning Willem II ging gedurende zijn gehele regeerperiode te paard naar het Binnenhof, waarbij hij meestal vergezeld werd door zijn oudste zoon, de prins van Oranje. In 1842 kwamen zelfs alle drie de zonen (Willem, Alexander en Hendrik) en de broer van de koning, prins Frederik, te paard.

De echtgenotes van Willem I en Willem II, resp. koningin Wilhelmina en koningin Anna Paulowna waren nimmer aanwezig.

Onder Willem III

De eerste maal dat Willem III de troonrede voorlas, in september 1849, werd die gebeurtenis bijgewoond door zijn echtgenote en twee zoontjes. Koningin Sophia en de prinsen Willem (9 jaar) en Maurits (6 jaar) zaten echter niet in de zaal, maar volgden de plechtigheid vanuit een loge.

Nadat prins Willem (de Prins van Oranje) in 1858 meerderjarig was geworden, zat hij wel naast zijn vader in de zaal. In 1874 gold dat eveneens voor de in dat jaar meerderjarig geworden prins Alexander. Deze laatste zou nadien nog eenmaal, in 1876, aanwezig zijn. Vanaf 1879 weigerde Alexander, die na het overlijden van zijn broer Prins van Oranje was geworden, naar de opening te komen. Hij voerde daarvoor als reden aan dat hij nog te geschokt was door de dood van zijn moeder (in 1877) en van zijn broer (in 1879).

Prins Willem had tussen 1876 en 1879 overigens ook al verstek gaan, omdat hij zich in Parijs had gevestigd. Hij had ruzie met zijn vader, omdat die hem toestemming weigerde

voor een huwelijk met jonkvrouw Mathilde van Limburg Stirum.

Onder Emma, Wilhelmina en Juliana

Na de dood van Willem III in november 1890 werd de troonrede zeven jaar voorgelezen door koningin-regentes Emma. Emma was in september 1891 dus de eerste vrouw die in de zaal aanwezig was bij de plechtigheden. Zij liet zich in 1897 vergezellen van de, toen nog minderjarige, koningin Wilhelmina. Nadat die in 1898 gerechtigd was het koningschap op zich te

nemen, ging haar moeder mee naar de Balzaal en vanaf 1904 Ridderzaal (de laatste maal in 1932).

In 1901 woonde prins Hendrik, die in januari van dat jaar met koningin Wilhelmina was getrouwd, de opening van de Staten-Generaal bij. Hij zou dat ieder jaar tot zijn dood in 1934 blijven doen.

Vanaf 1927 was ook prinses Juliana aanwezig op het podium in de Ridderzaal, nadat zij in april van dat jaar meerderjarig was geworden. In 1938 ging prins Bernhard, die in januari van dat jaar met Juliana in het huwelijk was getreden, mee naar de Ridderzaal.

Wilhelmina zou na haar abdicatie in 1948 niet meer verschijnen op Prinsjesdag.

De dochters van koningin Juliana waren vanaf het moment dat zij meerderjarig waren, vaak aanwezig op Prinsjesdag. Beatrix voor het eerst in 1956, Irene in 1958, Margriet in 1961 en Christina in 1965. Nadat zij in 1964 zonder toestemming van de Staten-Generaal een huwelijk was aangegaan, kwam hieraan voor prinses Irene een einde.

Prins Claus en mr. Pieter van Vollenhoven, woonden als echtgenoten van prinses Beatrix en van prinses Margriet, vanaf respectievelijk 1965 en 1967 Prinsjesdag bij.

Onder koningin Beatrix

Tot en met 2000 vergezelde Prins Claus als regel zijn echtgenote, behalve in 1991 toen gezondheidsredenen dat verhinderde. Ook in 2001 en 2002 moest prins Claus wegens zijn gezondheid verstek laten gaan. Op Prinsjesdag 2002 werd Prins Claus 's middags in het AMC te Amsterdam opgenomen. Daar stierf hij een kleine drie weken later op 6 oktober.

Vanaf 1985 woonde prins Willem-Alexander als regel de gebeurtenissen op Prinsjesdag bij. In dat jaar werd hij

immers meerderjarig. Een enkele maal kon hij vanwege studie of dienstplicht niet aanwezig zijn. Ook prins Constantijn was meestal aanwezig. Totdat Prins Johan Friso in 2003 zonder toestemming van de Staten-Generaal met mevrouw Mabel Wisse Smit trouwde, was ook hij wel eens aanwezig. Prinses Margriet en haar man, mr. Pieter van Vollenhoven, waren eveneens altijd aanwezig.

In 2001 was prinses Laurentien, die dat jaar met prins Constantijn was getrouwd, als eerste aangetrouwde dochter van een regerend vorst(in) aanwezig in de Ridderzaal. In 2002 woonde prinses Máxima voor het eerst Prinsjesdag bij.

Onder koning Willem-Alexander

Koning Willem Alexander werd in 2013 begeleid door zijn vrouw koningin Maxima en door zijn broer en schoonzus prins Constantijn en prinses Laurentien. Voor het eerst zat op het podium naast een koning diens echtgenote. Prinses Beatrix en prinses Margriet en prof. mr. Pieter van Vollenhoven waren er niet meer bij.

Koningin Juliana en Prins Bernhard Ridderzaal

ONE FESTIVAL: VREDESCOLLEGE

Haagsch College: CdS Tom Middendorp

In Irak en Syrië houden Assad en Islamitische Staat flink huis. En ook in landen als Oekraïne, Mali, Libië en Jemen heerst er chaos. Door deze conflicten is voor miljoenen mensen 'vrede' heel ver weg.

Op de openingsavond van het ONE Festival geeft Tom Middendorp, de Commandant der Strijdkrachten, het Haagsch VredesCollege over wat de Nederlandse krijgsmacht momenteel in de wereld doet. In welke landen is ons leger actief en wat wordt er bereikt?

Middendorp zal specifiek inzoomen op de bijdrage aan de missie in Mali en de strijd tegen IS. Wat komt er allemaal bij kijken?

Tom Middendorp is sinds juni 2012 Commandant der Strijdkrachten. De Commandant der Strijdkrachten is de hoogste militair binnen Defensie en daarmee de belangrijkste militaire adviseur van de minister. Hij is namens de minister verantwoordelijk voor de uitvoering van de militaire operaties van Defensie.

Datum: 18 september 2015
Tijd: 20.00 - 21.30 uur
Locatie: Perscentrum Nieuwspoot

HAAGSCH COLLEGE

JUST PEACE.

Reserveren? haagschcollege.nl

HET GROTE RUSLAND COLLEGE

Haagsch College: Olaf Koens

Rusland: het land van Vladimir Poetin. Maar ook van hooligans en mooie vrouwen.

Koens trok de afgelopen tijd langs de randen van het grootste land ter wereld voor zijn boek Oorlog en Kermis, dat in september uitkomt. Van de meest afgelegen nederzettingen in Siberie tot de frontlinies van de nieuwe koude oorlog.

In zijn Haagsch College vertelt Koens over het land dat volop in beweging is. Koens is sinds 2007 correspondent in Rusland voor de Volkskrant, RTL en BNR. Hij werd in 2014 uitgeroepen tot journalist van het jaar.

PS. Na het college is er gelegenheid om zijn boek te kopen/te laten signeren.

Datum: 28 september 2015
Tijd: 20.00 - 21.30 uur
Locatie: Perscentrum Nieuwspoot

HAAGSCH COLLEGE

**Universiteit
Leiden**
Campus Den Haag

**NIEUWS
POORT**

Reserveren? haagschcollege.nl

Centre for Professional Learning

Professionele verdieping op academisch niveau

Het Centre for Professional Learning van Universiteit Leiden - Campus Den Haag biedt verdiepende en uitdagende cursussen voor hogeropgeleide professionals, die beroepsmatig te maken hebben met het publieke domein. Wij zijn gevestigd in het hart van bestuurlijk Nederland. Wij bieden kennis en inzichten op academisch niveau, met sterke nadruk op de praktische toepassing in uw dagelijkse werk.

Een greep uit ons open aanbod:

- Leergang Toezicht in Transitie
- Leergang Terrorisme, Recht & Veiligheid voor practitioners
- Leergang Politics, Philosophy & Economics
- Leergang Politiek Bestuurlijke Sensitiviteit voor de publieke sector

Maatwerk

In de afgelopen jaren ontwikkelden we maatwerktrajecten in opdracht van onder andere het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het ministerie van Buitenlandse Zaken, de gemeente Den Haag, de provincie Noord-Holland, het RIVM en AgentschapNL.

**Maak kennis met ons aanbod op www.professionallearning.nl
en volg ons op   **

**Universiteit
Leiden**
Campus Den Haag

Over Universiteit Leiden - Campus Den Haag

Door onze vestiging in Den Haag zijn wij goed bekend met dilemma's van beleid en bestuur. Als geen ander zijn wij in staat die dilemma's te verbinden met vernieuwend onderwijs op academisch niveau. Kijk voor meer informatie op www.campusdenhaag.nl

Universiteit Leiden. Bij ons leer je de wereld kennen

200 jaar Prinsjesdag?

Door de redactie van Europa Nu,
partner van het Montesquieu Instituut

Vorig jaar vierden we '200 jaar koninkrijk'. In dat jaar kwam er (weer) een Staten-Generaal, die voor het eerst bijeenkwam op 2 mei 1814. Er was toen ook een openingsplechtigheid, waarin de leden van de Staten-Generaal tevens de eed aflegden in handen van soeverein vorst Willem (hij zou pas in 1815 koning worden). De opening vond plaats in de Trêveszaal en de vorst hield daar zijn troonrede. Je zou kunnen zeggen dat dit de eerste Prinsjesdag was, maar daarop is wel wat af te dingen.

Het gebruik van de opening van de zittingen van het parlement bestond al sinds september 1805 toen raadpensionaris Rutger Jan Schimmelpenninck een buitengewone zitting van het Wetgevend Lichaam opende. Ook in andere landen werden zittingen van het parlement plechtig geopend. Op 15 mei 1805 waren er overigens bij de aanvang van de eerste zitting van het Wetgevend Lichaam al 24 saluutschoten te horen geweest en er ging toen ook een stoet met koetsen van het Paleis Noordeinde naar het Binnenhof. In de tiende koets zat de raadpensionaris. Die hield toen tevens een 'troonrede'.

Vanaf 1814 opende de vorst zowel de gewone als buitengewone zittingen van het parlement, maar steeds vaker liet de koning(in) verstek gaan als er kort na elkaar twee openingen waren. Koningin Wilhelmina opende in 1922 bijvoorbeeld wel de buitengewone zitting die op 25 juli begon, maar de opening op de derde dinsdag liet zij over aan minister-president Ruijs de Beerenbrouck. Dat herhaalde zich in 1925. Vanaf 1933 was de koning(in) er (vrijwel) altijd op de derde dinsdag in september. De buitengewone zittingen werden door de minister-president geopend.

De 'derde dinsdag' is dus zeker geen 200 jaar oud, te meer daar pas sinds 1888 de opening op die dag plaatsvond. Daarvoor kenden we een 'derde maandag', tot 1848 in oktober en daarna in september.

Bataafs Gemenebest

Op 29 april 1805 werd Rutger Jan Schimmelpenninck door het Staatsbewind beëdigd als voorlopige raadpensionaris. Hij werd daarmee het eenhoofdige uitvoerend bewind van het Bataafs Gemenebest. Op 15 mei opende hij in de Oude Balzaal aan het Binnenhof de zitting van het Wetgevend Lichaam. De leden daarvan legden in zijn handen de eed af en vervolgens kozen zij een voorzitter. In handen van die voorzitter, J. van Styrum, legde Schimmelpenninck op zijn beurt de eed af als raadpensionaris. Daarna hield hij een toespraak. Bij het verlaten van de zaal door Schimmelpenninck klonk muziek.

Nadat de raadpensionaris was vertrokken, begonnen de werkzaamheden van het Wetgevend Lichaam. De eerste daarvan was het benoemen van een commissie die een antwoord moest ontwerpen op de toespraak van Schimmelpenninck. Zo'n Adres van Antwoord bleef nadien lange tijd gewoonte. Na de plechtigheid klonken op de Haagse Koekamp weer kanonschoten.

Op 3 september 1805 opende Schimmelpenninck zelf de buitengewone zitting van het Wetgevend Lichaam, waarbij hij wederom per koets naar het Binnenhof ging.

Koninkrijk Holland

Op 5 juni 1806 werd Lodewijk Napoleon koning van Holland. De eerste opening van het parlement onder zijn koningschap was op 18 november 1806. Minister Mollerus opende toen namens de koning de najaarszitting van het Wetgevend Lichaam. Hij hield daarbij ook een rede. Hij zei onder meer:

“Dezelve Zitting, welke ik thans, uit naam van Z.M. plegtig verklaar geopend te zijn, kan dus allerbelangrijkst worden, en ulieden, Mijne Heeren nieuwe gelegenheid verschaffen, om bewijzen te geven van derzelve verknochtheid aan den Persoon van Zijne Majesteit, en bereidvaardigheid om met Hoogstdenzelven mede te werken tot al het geen ter bevestiging en vermeerdering van het Rijk dienen kan.”

Ook bij andere zittingen (er was een voorjaars- en najaarszitting) geschiedde de opening door de minister van Binnenlandse Zaken. In november 1808 was er echter wel een soort 'troonrede'. Omdat het Paleis van het Wetgevend Lichaam in Amsterdam nog niet klaar was, was de koning afwezig bij de opening. Hij ontving de leden van het Wetgevend Lichaam echter wel later op het Paleis op de Dam en hield daar een lange rede. Daarin schetste hij niet alleen de toestand van het land, maar hij ging ook in op de begroting die zou worden ingediend en hij kondigde nieuwe wetgeving aan. Zo zouden er wetboeken komen, een wet over maten en gewichten en een wet inzake de Rekenkamer.

Opening van de zitting

Tot 1983 kende de Staten-Generaal gewone en buitengewone zittingen. De gewone zitting begon in het najaar. Als er verkiezingen waren, werd de gewone zitting gesloten, en werd enige tijd later een bijzondere zitting geopend. Een zitting van de Staten-Generaal werd als regel door de Koning geopend in een Verenigde Vergadering van beide Kamers. Sluiting van de zitting geschiedde veelal namens de Koning door de minister van Binnenlandse Zaken.

Dit ritueel van openen en sluiten had feitelijk weinig betekenis en daarom werd het bij de Grondwetswijziging van 1983 afgeschaft. Het instituut 'Prinsjesdag' bleef evenwel bestaan. Men vond de traditie dat het staatshoofd jaarlijks de troonrede voorleest nog wel degelijk waardevol. Daarmee kan de regering aan het begin van het nieuwe parlementaire vergaderjaar immers haar plannen aan de volksvertegenwoordigers en aan de burgers presenteren. Dit gebeurt tegelijkertijd met het indienen van de begroting voor het komende jaar.

Nationale MEP Conferentie 2015

Van 27 september t/m 2 oktober vindt in Den Haag de 27ste nationale Model European Parliament conferentie plaats.

De nationale conferentie is het sluitstuk van het Model European Parliament Nederland. Tijdens dit evenement ervaren ruim 150 leerlingen uit de bovenbouw havo/vwo vijf dagen lang hoe het is om Europarlementariër te zijn. Tijdens commissievergaderingen en Algemene Vergaderingen gaan de jonge 'Europarlementariërs' gezamenlijk op zoek naar oplossingen voor actuele, grensoverschrijdende problemen binnen Europa.

De deelnemers aan de nationale MEP-conferentie zijn geselecteerd op basis van hun goede prestaties op school- en provinciaal niveau. Samen met de andere geselecteerden uit hun provincie vormen zij delegaties. Iedere provinciale delegatie vertegenwoordigt één van de lidstaten van de Europese Unie. Elk delegatielid heeft op zijn of haar beurt weer zitting in een parlementaire commissie. In deze verschillende samenstellingen leren de jongeren op een interactieve manier hoe het proces van Europese besluitvorming in elkaar zit.

**MODEL JONGEREN VAN NU
EUROPEAN BESLISSEN STRAKS
PARLIAMENT OVER DE TOEKOMST**

Meer informatie over het Model European Parliament (MEP) is te vinden op

www.mepnederland.nl

YTH verbindt & inspireert!

YoungTheHague is een stadsbreed netwerk waar overheid en bedrijfsleven samenkomen. Het is een netwerk voor alle young professionals in Den Haag. Nu zijn overheid en bedrijfsleven vaak gescheiden werelden. Dankzij YoungTheHague kunnen young professionals contacten opdoen buiten hun eigen organisatie en een 'kijkje over de schutting' nemen. Wat hen bindt is dat ze allemaal in de stad Den Haag actief zijn en vaak ook wonen, dat schept een band!

Geen lidmaatschap nodig

Je hoeft geen lid te zijn van YTH om deel te nemen aan de activiteiten. Sterker nog: er bestaat geen officieel lidmaatschap voor YTH! Per activiteit kun je je aanmelden. Hou daarom de website www.youngthehague.nl in de gaten, volg YTH op twitter, Facebook en LinkedIn, of abonneer je op de nieuwsbrief. Dan blijf je op de hoogte van alle YTH activiteiten en weet je als eerste hoe je je daarvoor aan kunt melden.

Connect

Young professionals met elkaar, de partners en Den Haag.

YTH wil Den Haag (nog) aantrekkelijker maken en houdt rekening met actualiteit en maatschappelijke thema's van/voor young professionals.

Inspire

YTH daagt young professionals uit anderen te inspireren met kennis, ervaring en het organiseren van activiteiten.

Prinsjesdag door de jaren heen

**Parlement & Politiek,
partner van het Montesquieu Instituut**

Bijzondere Prinsjesdagen

Een van de meest bijzondere Prinsjesdagen was die van 1974. Niet per Gouden Koets, maar met een zwarte limousine kwamen koningin Juliana en prins Bernhard naar de Ridderzaal. Vlak bij het Binnenhof was in de Franse ambassade een gijzeling gaande. Daarom werd het 'niet gepast' geacht om met de bekende pracht en praal Prinsjesdag te organiseren. Op straat is in Den Haag niets feestelijks te bespeuren, de stoet naar de Ridderzaal neemt een andere route – uit de buurt van de Franse ambassade aan het Korte Voorhout, waar drie Japanse terroristen elf mensen gijzelen.

*Koningin Juliana per zwarte limousine in 1974
(Bron: Beeldbank nationaal archief)*

In 2001 werd, vanwege terroristische aanslagen in de Verenigde Staten, uit piëteit een sobere Prinsjesdag gevierd. De Gouden Koets stopte even voor de Amerikaanse ambassade die langs de route van Paleis Noordeinde naar de Ridderzaal ligt.

Een korte terugblik

2014

Op 16 september 2014 was het Prinsjesdag. In de troonrede werd stilgestaan bij de ramp met MH17 en de relatie tussen internationale spanningen en de Nederlandse samenleving. Verder kregen het voorzichtige economische herstel en de versterking van de economische structuur veel aandacht.

2013

Op 17 september 2013 was het Prinsjesdag. Koning Willem-Alexander las de troonrede voor in een Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal. Het was voor het eerst in 126 jaar dat een Koning de troonrede voorlas.

2012

Op 18 september 2012 was het Prinsjesdag. Dit jaar schreef het demissionaire kabinet-Rutte de troonrede. Vanwege dat demissionair karakter en de kort te voren gehouden verkiezingen, was de troonrede vrij sober. Er was veel aandacht voor de eurocrisis en de begrotingsperikelen.

2011

Op 20 september 2011 was het Prinsjesdag. Dit jaar was de troonrede voor het eerst geschreven door het kabinet-Rutte. Later bood de minister van Financiën de Miljoenennota en de Rijksbegroting voor 2012 aan de Tweede Kamer aan.

2010

Op 21 september 2010 was het Prinsjesdag. De troonrede was geschreven door het demissionaire kabinet Balkenende IV, dat ook zijn laatste begroting indiende. Bijzonder aan de troonrede was dat de beginletters van de eerste 15 zinnen de woorden 'Willem van Nassav' vormen, waarmee gerefereerd wordt aan het Wilhelmus.

2009

Op 15 september 2009 was het Prinsjesdag. De Koningin las de troonrede voor en de minister van Financiën bood de Miljoenennota 2010 en de begrotingen voor 2010 aan de Tweede Kamer aan. Daarmee maakte de regering het beleid voor 2010 en volgende jaren bekend. De begroting voor 2010 is de derde van het kabinet-Balkenende IV.

2008

Op 16 september 2008 was het Prinsjesdag. De Koningin las de troonrede voor en de minister van Financiën bood de Miljoenennota 2009 en de begrotingen voor 2009 aan de Tweede Kamer aan. Daarmee maakte de regering het beleid voor 2009 bekend. De begroting voor 2009 is de tweede van het kabinet-Balkenende IV.

2007

Op 18 september 2007 was het Prinsjesdag. Het kabinet-Balkenende IV presenteerde zijn eerste begroting. Het was ook de eerste begroting van een kabinet waar de ChristenUnie deel van uitmaakte.

2006

De Koningin las de troonrede voor in de pas gerestaureerde Ridderzaal. Bijzonder aan deze Prinsjesdag was het vervallen van de embargo-regeling. Dit betekende dat, anders dan in voorgaande jaren, Kamerleden en pers niet al voor het weekend over de troonrede en de begrotingsstukken konden beschikken.

2005

In 2005 sprak voor het traditionele huldeblijk aan de Koningin de voorzitter van de vergadering, mevrouw Timmerman-Buck, woorden van respect voor de wijze waarop de Koningin de haar toevertrouwde functie uitoefende.

2004

In 2004 is het honderd jaar geleden dat Prinsjesdag voor het eerst in de Ridderzaal werd voorgelezen.

2003

In 2003 werd de Verenigde vergadering bij het voorlezen van de troonrede voor het eerst door een vrouw voorgezeten, namelijk door Eerste-Kamervoorzitter Yvonne Timmerman-Buck.

2002

In 2002 woonde prinses Máxima voor het eerst het voorlezen van de troonrede bij. Het was ook de eerste en enige troonrede onder het kabinet-Balkenende I.

2001

Prinsjesdag had in 2001 een sober en ingetogen karakter in verband met de aanslagen van 11 september 2001 in de Verenigde Staten.

Parlementaire Monitor "Volg de Nederlandse parlementaire besluitvorming op de voet"

Een volledig en actueel overzicht van het Haagse proces van wet- en regelgeving en van de belangrijkste politieke ontwikkelingen binnen de eigen branche is essentieel. Hiermee bent u als beleidsmaker en/of lobbyist in staat tijdig kansen én bedreigingen voor uw organisatie te onderkennen.

De Parlementaire Monitor is dé kennismangementool die u in staat stelt het parlementaire besluitvormingsproces op de voet te volgen. Van de internetconsultatie tot en met de implementatie.

U bent direct op de hoogte van zaken als:

- Het verschijnen van een voor uw branche relevante beleidsbrief
- Kamervragen die zijn gesteld over zaken die raken aan de core business van uw organisatie
- Een gewijzigde agenda van een commissievergadering in de Tweede Kamer, zodat u niet voor niets naar Den Haag afreist

• 33841 - Wet maatschappelijke ondersteuning 2015

Dit wetsvoorstel werd op 14 januari 2014 ingediend door de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, [Van Rijn 1](#).

Dit is een voorstel voor een nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning, ter vervanging van de in 2007 in werking getreden wet.

Inhoud

1. Stand van zaken	6. Wordvoerders
2. Kerngegevens	7. Verwante dossiers
3. Uit de memorie van toelichting	8. Andere bronnen
4. Documentenoverzicht	9. Disclaimer
5. Documenten	

- ✓ Wat is de actuele stand van zaken?
- ✓ Wat is al gebeurd en wat staat nog te gebeuren?
- ✓ Wie zijn betrokken/verantwoordelijk?
- ✓ Wat is de actuele status van moties en amendementen?
- ✓ Welke aanverwante dossiers spelen momenteel?
- ✓ Wat zijn de bronnen?

Altijd en overal op de hoogte

De Parlementaire Monitor wordt doorlopend geactualiseerd en kan 24 uur per dag, 7 dagen per week geraadpleegd worden via www.parlementairemonitor.nl. Daarnaast stelt u de informatie eenvoudig beschikbaar aan uw achterban middels een digitale nieuwsbrief of binnen uw eigen intranet.

Informatie in samenhang en in context

Voor een optimaal overzicht vult de Parlementaire Monitor deze informatie voor u aan met de relevante politieke context. Dit gebeurt in de vorm van de nieuws- en persberichten, agenda's, weblogs en Tweets van de landelijke politieke partijen en politici. Ook berichtgeving uit de landelijke en regionale dagbladen, digitaal nieuws van talrijke websites en verschillende nieuwsfeeds van het ANP zijn opgenomen in de Parlementaire Monitor.

Geïnteresseerd?

Neem voor meer informatie over de Parlementaire Monitor contact op met Daan Smolders (ds224@pdc.nl of 070-3560238).

Grafisch ontwerp met een knipoog

Zoekt u ervaren grafisch ontwerpers die ideeën in een pakkend beeld vertalen?

Vanuit Den Haag ontwerpt Goedsnik op heldere en speelse wijze websites, animaties, visuele identiteiten en boeken.

Ook voor conceptontwikkeling en het in kaart brengen van de beoogde doelgroep bent bij ons aan het juiste adres.

Bezoek onze website op: www.goedsnik.nl

E-mail: info@goedsnik.nl | Tel: 06 47 7835 87

Troonrede: tradities met een nieuw geluid

Door Bert van de Braak
Parlement & Politiek,
partner van het Montesquieu Instituut

Bert van den Braak

18 september 2013

De troonrede kende een traditionele opening, met een persoonlijk woord van het nieuwe staatshoofd. Met uitzondering van koningin Beatrix refereerden alle koningen en koninginnen aan hun inhuldiging.

Willem III zei op 19 september 1849 bijvoorbeeld:

Ik verheug Mij in het voorregt, U andermaal om Mij vergaderd te zien, en ditmaal, om, van de plaats, door Mijnen onvergetelijken Vader vroeger zoo waardig bekleed, eene nieuwe zitting voor U te openen, waarin Gij geroepen wordt, de dierbaarste belangen des Vaderlands met Mij te behartigen, en verdere uitvoering te geven aan de Grondwet, die wij in onze vorige tezamenkomst wederkeerig hebben bezworen.

Wilhelmina greep op 20 september 1898 terug op haar inhuldiging van twee weken daarvoor:

Weinige dagen zijn voorbijgegaan sedert het plechtig oogenblik, waarop Ik, na de regeering aanvaard te hebben, in Uw midden den eed aflegde en Uwe huldinging ontving. Talloos waren de bewijzen van vaderlandsliefde on gehechtheid aan Mijn Stamhuis. De herinnering daaraan zal bij Mij onuitwisbaar zijn.

Voor Juliana gold een zelfde korte tijd sinds haar inhuldiging. Zij zei:

Leden der Staten-Generaal, Slechts korte tijd is verlopen sedert ik, nadat mijn Moeder afstand deed van de troon en de regering door mij werd aanvaard, in Uw midden de eed aflegde en werd ingehuldigd. Met ontroering en dankbaarheid denk ik terug aan de wijze, waarop het 50-jarig regeringsjubileum van mijn Moeder werd gevierd en bij de troonswisseling alom uiting werd gegeven aan warme gevoelens van afhankelijkheid ten opzichte van Haar - en aan de wijze, waarop men mij heeft welkom geheten. De herinnering aan dit alles zal mij sterken bij het vervullen van de taak, die op mijn schouders is gelegd.

Een persoonlijke vorstelijke 'noot' kwam overigens vaker voor. Zo verwees Wilhelmina in 1936 naar het aanstaande huwelijk van haar dochter Juliana en in 1938 naar de uitbundige wijze waarop haar 40-jarige regeringsjubileum was gevierd. Dat deed Juliana ook in 1973 na de viering van haar zilveren regeringsjubileum en Beatrix deed dat eveneens in 2005 na haar jubileum.

In de troonrede van 2013 werd - meer dan voorheen - getracht om duidelijk een beeld van de toestand van het land te schetsen, en dan met name van de financieel-economische situatie. Hoe staat de samenleving ervoor, hoe zit het met de schuld, waarom moet er bezuinigd worden, welke problemen komen op ons af en welke hervormingen zijn nodig. Het optimistische geluid zat in de woorden: "Er zijn voorzichtige signalen dat het einde van de mondiale crisis in zicht is. Daarmee ontstaat ook voor ons land perspectief op herstel."

Koning Willem-Alexander heeft van nature al een wat minder plechtstatige wijze van spreken dan zijn moeder en hij sprak de rede vlot uit. Dat gevoegd bij een heldere boodschap, maakte dat de rede tamelijk goed voor een breed publiek te volgen was. De aankondiging van nieuwe wetgeving en nieuwe beleidsmaatregelen sloten aan bij de geschetste situatie, waardoor er minder dan in het verleden sprake was van een verbrokken verhaal.

Nieuws op Prinsjesdag

Column Joop van den Berg
Parlement & Politiek,
partner van het Montesquieu Instituut

Joop van den Berg

12 september 2008

Woedend was hij. Minister-president W. Drees las op zaterdag 14 september 1957 het belangrijkste nieuws over Troonrede en Miljoenennota immers vier dagen vóór Prinsjesdag al in de Volkskrant. Hij weigerde iets anders te geloven dan dat de betrokken redacteur, Henri Faas, ambtenaren onder druk had gezet en dus via lekken aan zijn nieuws was gekomen. Ongeveer zoals tv-journalist Frits Wester, vele jaren later, dankzij lekken aan de tekst van de Miljoenennota zou weten te raken.

Wat Wester deed was eerder een oefening in ijdelheid en tegelijk pesterij aan het adres van de huidige premier, Balkenende, die zich inderdaad op de kast liet jagen en de Rijksvoorlichtingsdienst met hem. Maar een journalistieke prestatie kan je het niet noemen. Wester kreeg immers eenvoudig de tekst van de nota in handen gespeeld.

Wat Faas voor elkaar kreeg was van een hogere orde. Hij had de vorige begroting nog eens nagezien en alle nieuws en nieuwtjes van het voorjaar en de zomer verzameld en nagelopen. Vervolgens wist hij in het artikel “Speculaties over de Miljoenennota” vrijwel foutloos te reconstrueren hoe de begroting op hoofdzaken in elkaar zat en wat voor belastingmaatregelen te verwachten waren. Van een lek was geen sprake, alle bronnen waren openbaar. Ministers hadden, ook toen al, hun neiging niet weten te weerstaan om alvast druppelsgewijs voornemens bekend te maken en “ballonnetjes” op te laten.

Het heeft nog een hele tijd geduurd voordat Drees, die toch al niet van openbaarheid noch van journalisten hield, bereid was te begrijpen dat Henri Faas geen halve crimineel was maar een heel intelligente journalistieke vakman. Wat Drees op zijn minst had kunnen beseffen, was dat zijn ministers voortdurend bij stukjes en beetjes nieuws verspreidden dat formeel was bestemd voor de Derde Dinsdag in september. Hij had er nog wel zo’n hekel aan.

De kans dat Prinsjesdag nog echt groot nieuws brengt, is intussen klein geworden. Het belangrijkste financieel-economische nieuws is doorgaans al in het voorjaar te lezen, als bij de Voorjaarsnota inzicht wordt verschaft in het begrotingskader. Soms zijn de hoofdlijnen al vrij kort na nieuwjaar bekend. Ruim vóór Prinsjesdag zijn ook de belangrijkste belastingmaatregelen openbaar geworden.

In bredere zin spreken regering en parlement het hele jaar door over voorgenomen beleid en niet enkel over voorstellen van wet. In tijdsbesteding is de Tweede Kamer veel meer tijd

kwijt aan voorgenomen of in uitvoering verkerend beleid dan aan wetgeving. Het ritueel van Prinsjesdag suggereert echter het omgekeerde, wat ooit ook waar was.

Tot in de jaren vijftig van de vorige eeuw was er eens per jaar de gelegenheid om over het beleid te spreken: na Prinsjesdag, tijdens de algemene beschouwingen en nadien bij de behandeling van alle begrotingshoofdstukken. Door het jaar ging het primair om nieuwe wetgeving (De Eerste Kamer gaat nog immer zo te werk). Troonrede, Miljoenennota en begroting waren daarom ook belangrijkere regeringsdocumenten dan ze vandaag nog zijn. Alleen daarin stond immers wat het regeringsbeleid zou omvatten en wat de concrete plannen waren. Intussen zijn er de beleidsnota's, beleidsbrieven en notities, programma's, planologische beslissingen, convenanten en wat niet al naast gekomen. De stukken voor Prinsjesdag zijn zodoende dikwijls niet

veel meer dan een handzame en als zodanig informatieve samenvatting van wat in onderdelen al bekend was.

Maatschappelijke organisaties en instellingen lezen de begrotingsstukken niettemin jaarlijks met argusogen. Kabinetten en ministers hebben immers een zeker talent om onaangename boodschappen ergens in de vele bladzijden tekst weg te moffelen. Journalisten vinden daarin niets, tenzij zij van het uitzonderlijke kaliber van wijlen José Toirkens zijn. Voor belanghebbenden is dat geen reden om tegen Prinsjesdag niet heel scherp op te letten.

DO. 8 OKT
EXTINCE

GRONDLEGGER VAN DE NEDERLANDSTALIGE HIPHOP

DI. 13 OKT
THE BOOTLEG BEATLES

LEGENDARISCHE BEATLES TRIBUTE BAND

DO. 22 OKT
BLØF

HIER AAN DE KUST, DE HAAGSE KUST...

VR. 23 OKT
ROWWEN HÈZE

HET IS EEN KWESTIE VAN GEDULD TOT HEEL HOLLAND...

ZO. 8 NOV
THE WOMBATS

EXPLOSIEVE INDIEPOP DOOR VIER LIVERPOOLSE KNAPEN

DO. 12 NOV
DOUWE BOB

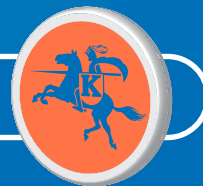
DE BESTE SINGER-SONGWRITER VAN NEDERLAND VAN HET EERSTE UUR

**PAARD
VAN
TROJE**

**PRINSEGRACHT 12 DEN HAAG
WWW.PAARD.NL**

TROTSE PARTNER VAN HET HAAGSCH COLLEGE

REPRO- VAN DE KAMP

PAPIER | DIGITAAL | 3D

WEGASTRAAT 40, DEN HAAG | TELEFOON: 070-3476464

WWW.REPROVANDEKAMP.NL